Číslen v Kartouzích

V Archivu bezpečnostních složek ležela roky nepovšimnuta. Až teď shoda náhod pomohla rozklíčovat její obsah: mírně pomačkaná bleděmodrá obálka a v ní několik papírků popsaných perem i obyčejnou tužkou. Zdánlivé maličkosti, které nosíváme běžně po kapsách – drobnosti, které měl před pětašedesáti lety u sebe Josef Toufar ve chvíli, kdy ho estébáci unesli z Číhoště do mučírny ve Valdicích. Těch několik lístečků vkládá působivé detaily do mozaiky Toufarova děsivého osudu, který se završil 25. února 1950.

MILOŠ DOLEŽAL

Konec dubna. Autem projíždíme Jičínem a pak alejí. Dlouhou alejí, kterou se „odtamtud“, z dlouholetých vězeňských trestů, vracely stovky odsouzených. Tedy, když se propuštění dočkali.

Za velkoryse pojatou valdštejnskou lodžií zatáčíme ke zvláštní nakupenině staveb. Bytovky, barokní brána, chrám, klasicistní přístavby a socialistická administrativní krychle. Bývalý kartuziánský klášter, adaptovaný v polovině 19. století na mužskou trestnici. Kartouzy valdické. Právě sem byl 28. ledna před pětašedesáti lety unesen číhošťský kněz Josef Toufar.

Éčko

Všechny věci, až na občanku, pro jistotu necháváme v kanceláři ředitele plk. Jiřího Macha. Procházíme s ním několika bezpečnostními kontrolami a rámy. Přejdeme „ulici“, svazek klíčů zarachotí a šedivě natřenými plechovými vraty vstoupíme na jinou planetu. Valdice ve Valdicích, dům hrůzy, „éčko“. Objekt samovazby neboli III. oddělení. V dvoupatrové budově, stojící samostatně v rohu areálu, zřídilo ministerstvo vnitra na přelomu roku 1949 a 1950 zvláštní a přísně tajné vyšetřovací oddělení Státní bezpečnosti. Tehdy tu pořádek zajišťovala dovezená šestnáctičlenná ostraha pod vedením velitele Františka Koldy a instruktážní skupina StB, vedená soudruhem Ladislavem Máchou. Hrůzný svět sám pro sebe, odříznutý od okolí i od samotné věznice.

Žlutavě okrová dvoupatrová budova. A hlasy. Temné, nakřáplé. Ze škvír oken jednotlivých cel se odsouzení navzájem dorozumívají a překřikují. Ředitel Mach z nádvoří zahlaholí: „Přestaňte hulákat!“, chvilku je ticho a hned se zvedne ohlas: „Ááá, dobrý den, pane ředitel...“ Od roku 2001 je na „éčku“ zřízeno zvláštní oddělení určené pro muže odsouzené na doživotí. Budova, pocházející z roku 1873, prošla všemožnými přestavbami. Od počátku ledna 1941 ji využívalo jičínské gestapo pro vyšetřovací a vazební účely, poté komunistická Státní bezpečnost, za normalizace tu byl nejtvrdší kriminál v Československu s pověstí brutálních bachařů. Dnes je domovem sadistů, deviantů a vrahů.

U samotného vchodu do stavby nová kontrola. Překročí se práh a jste uvnitř. Na palubě. Nebo spíš v podpalubí podivné galéry. Scházíme do suterénu, sklepních prostor samovazeb. Strohé temnice s betonovým schodem jsou již přestavěné. Někde je vybourána stěna a dvě spojeny v jednu. Slouží jako návštěvní místnost, jiná jako posilovna a sklad drogerie. Projdeme až na konec chodby, kolem doprostřed vestavěného výtahu a pan ředitel ukáže na poslední díru: „Ve vězení se traduje, že právě tohle byla kobka, kde byl mučen Josef Toufar...“ Ředitel mě vyzve: „Víte co, vlezte si tam.“ Pak za mnou zabouchne. Není mi zima, vím, kde jsem, kdy odejdu a okenní průrvou proudí dopolední světlo...

Ve tmě obnažený

Bylo k deváté hodině večerní. Tmavá lednová noc, mrzlo, jen praštělo. Černé auto s uneseným Josefem Toufarem projíždí okrajem ztichlého města a dlouhou rovnou silnicí lemovanou lipami. Po chvíli odbočí doprava a zastavuje u vysoké zdi, za kterou čouhá obrys budovy.

Zvonění. Otevře se brána a vjedou dovnitř. Kněz se pokouší zachovat klid. Oči má zavázané a ruce v poutech. Estébácký doprovod ho na dvorku předává veliteli věznice Stanislavu Ludvíkovi a dvěma dozorcům, kteří vrávorajícího Toufara zavedou dovnitř. Tam mu teprve sundají pásku z očí. Ocitl se ve velkém, spoře osvětleném prostoru, který mu možná v té chvíli připomněl dvůr spícího činžáku, jaké si pamatoval z doby svého vojančení v Brně.

Ve dvou patrech nad sebou vedou kolem pavlačí kovová zábradlí a všude spousta dveří. Bachaři kněze dovedou do prvního poschodí. Otevřou kličkou dveře, za kterými se nachází úzká cela s promrzlou betonovou podlahou, jen se sklápěcí postelí, stolkem a kýblem. Dozorce komisně přikáže: „Svléknout do naha a vzít tohle šatstvo! Budete se hlásit číslem osm tisíc šestnáct!“ Zařinčí klíč. Ve špehýrce se na okamžik objeví oko a zmizí.

Stojí tam ve tmě, sám, nahý, obnažený. Jen polobotky, které měl zrovna na sobě, s ním zůstaly. Těmi se ale nepřikryje. Stále se uklidňuje, že přece nic neudělal a ani neviděl, a jakmile vše druhý den popíše, bude zase propuštěn. Nemůže vědět, že v této promrzlé díře zůstane bezmála měsíc a bude jak oliva drcen a páčen, aby se „přiznal, že viděl a udělal!“. Netuší, že se ocitl na III. oddělení valdické věznice, kde je zřízeno speciální a tajné kněžské oddělení, které soudruzi interně nazývají „Starou Vsí“ a vládne zde Instruktážní skupina StB. Sedmičlenná parta mladých nadržených mužů, určená k rychlému „vyšetření“ číhošťského zázraku.

Stoly pryč, židle přiříznout

Začátkem ledna 1950 – spolu s tím, jak přibývalo zatčených z řad katolických duchovních – domlouvá Bohumil Košař, vedoucí referátu katolické církve HS StB, s prokurátorem dr. Karlem Čížkem z církevního oddělení pražské státní prokuratury zřízení speciálního výslechového a vazebního místa pro katolické kněze. Podmínkou je, aby místo bylo snadno dostupné z Prahy a současně stálo stranou hlavních cest, aby se dalo dobře utajit a mělo na vězněné drtivý psychický účinek.

Vybráno bylo nakonec III. oddělení valdické věznice. Čížek podává hned 11. ledna 1950 ministru spravedlnosti Čepičkovi zprávu (v souvislosti se zatčeným přerovským knězem, spisovatelem, básníkem a vězněm nacistických koncentráků Aloisem Čápem a jeho „spikleneckou skupinou“), že „19. ledna budou prohlédnuty Valdice a učiněna opatření k poslechu,“ čímž míní vytvoření výslechové místnosti a jejího propojení se sousední celou, ve které bude nainstalováno zvukové zařízení, snímající výpověď vyslýchaného na cívky, jež se budou pravidelně vozit k přeposlechu do Prahy na státní prokuraturu.

> Dozorce přikáže: „Svléknout do naha a vzít tohle šatstvo! Budete se hlásit číslem 8016 !“ Pak zařinčí klíč a rozhostí se tma. Je nahý a sám. Z jeho světa s ním zůstaly jen polobotky.

O pár dní později si na státní prokuratuře stěžuje Košař, který ve Valdicích „zjistil, že topením se tam lze dorozumívat mezi celami nad sebou položenými, že elektrické světlo je nekryté a volně přístupné ze země, že místní rozhlas z obce je slyšet v celách a že z místností určených pro výslechy je slyšet dveřmi hlasitější rozhovor v celém poschodí“. Nato se konala porada u Milana Klose, velitele sboru vězeňské stráže, a bylo domluveno, že „výslechové místnosti budou umístěny ve II. poschodí a budou k nim přidělány do soboty ještě jedny dveře, opatřené vatováním z prostředků, které mohou ve Staré Vsi sehnat (pytlovina vycpaná ústřižky). Vězňové budou umístěni šachovitě nad sebou, a to tak, že 11 jich bude v přízemí, 8 v I. a 7 v II. poschodí, takže vzájemně nebudou bezprostředně sousedit ani nebudou bezprostředně sousedit s výslechovými místnostmi. Stoly budou z cel odstraněny a židlím budou přiříznuty nohy. V každém poschodí bude jeden strážný.“

Vlastní rukou číslo

Josef Toufar nebyl žádný věchýtek, z chůze a ježdění na kole po vysočinských kotárech měl vypěstovanou dobrou fyzičku a studené kostely také tělo lecjak obrnily. Ale v téhle ledové márnici plíživý chlad vlézá do kostí. Postupně jej nechají vyhladovět a žíznit, každou hodinu bude buzen, nucen ke dřepům, k hlášení čísla a hesla, brzy se dostaví vyčerpanost a nevyspání. Po pěti dnech žízně mu dají šíleně přesolenou polévku, možná omamující skopolamin. A vše se bude stupňovat, dokud jim nekývne na falešné doznání. Nebo dokud nevydechne...

Toufarovy svršky bachař odnesl do druhého patra, prošacoval je a vše, co v nich našel, vyházel na stůl a nahrnul do otevřeného šuplíku. Druhý den velitel věznice Stanislav Ludvík, chtěje předměty zaevidovat, na kousek papíru sepíše:

29. 1. 1950.
Č. 8016
1 hodinky kapesní bílé
bez značky s bílým řetízkem
216.50 Kčs
občanská legitimace č.11274/40
průkazka na zlevněné jízdné
č. 129958, náprsní taška kožená
s různými bezcennými papíry,
4 klíče.

A rukou Josefa Toufara je dole připsáno:

Správnost potvrzuji
v. r. č. 8016

Když se potom v roce 1954 budou soudruzi shánět po osobních věcech umlácené kněze, dají dohromady:

1 / peněžní kožená tobolka.
2 / občanská legitimace.
3 / průkazka na zlevněné jízdné 33 %.
4 / kapesní hodinky.
5 / 4 klíče s kroužkem.
Převzal dne: por. Sirotek.

Josef Toufar měl při únosu na sobě čapku a černý kabát, v jehož náprsní kapse měl peněženku. Pod ním teplý svetr a vestu. A když se musí po převozu do valdické věznice svléknout, v peněžence a po kapsách má rozličné ústřižky. Soudruzi píší „bezcenné papíry“. Položeny vedle sebe se dnes stávají cenným svědectvím. O tom, na co vše i na koho Josef Toufar ve dnech před zatčením myslel, co zařizoval, kde byl. Některé z těch papírků, které mu uvízly v kapsách, zřejmě nestačil předtím vyhodit do koše. Jiné nosil u sebe, aby nezapomněl. Překvapivě však ta náhodná papírová množina velice živě charakterizuje jejich nositele.

Křik až k Jičínu

V roce 1968 vypovídali o sklepních samovazbách III. oddělení dozorci, kteří tam tehdy byli dovezeni na dvouměsíční turnus.

František Kolda: *Toufar byl v korekci častokrát, i třeba dva dny. Byly tam betonové výstupky a na nich vyšetřovanci spali. Netopilo se tam. Byla tam naprostá tma. Strava podle pokynu vyšetřovatele. Některý vyšetřovanec nedostal vůbec nic. V noci jsme je museli každou hodinu budit a museli dělat určité množství dřepů.*

František Eberhart: *Toufar byl statný muž. Pamatuji se, že opět nějak večer ho vyšetřovatelé StB odváděli z cely dolů do korekce. Byli asi tři nebo čtyři. Když jsem pak přešel v rámci obchůzky z přízemí do suterénu, tak jsem slyšel z cely křik a naříkání a poznal jsem, že to naříká Toufar. Bylo slyšet nějaké údery a já jsem neměl pochybnosti o tom, že je bit.*

František Brych: *Vyšetřovanci byli v celách sami a neměli možnost se s nikým bavit. Pouze se modlili. Pamatuji se, že Toufar byl asi 2x přes noc v korekci a jednou byl v korekci po skončení výslechu od pátku do pondělí. To bylo ke konci února.*

Antonín Sahula: *Výslechy byly prováděny hodně v noci, a když člověk konal službu kolem objektu, tak byl slyšet z výslechové místnosti křik. Upozorňoval jsem na to velitele směny, aby to příslušníkům StB řekl, že to může být slyšet až na silnici k Jičínu. Vše působilo tísnivě, ven jsme nikam nesměli, vše bylo tajné až k nevíře.*

Žiletky, polička, obrazy

Vraťme se ale k oné modravé obálce s červeným nápisem z Archivu bezpečnostních složek a k papírkům, které měl Josef Toufar při únosu u sebe. Především je to malý lístek se seznamem nákupu a zařizo-

Sklepní cela samovazby již po stavebních úpravách z 80. let 20. století
FOTO ARCHIV B. ČELOVSKÉHO

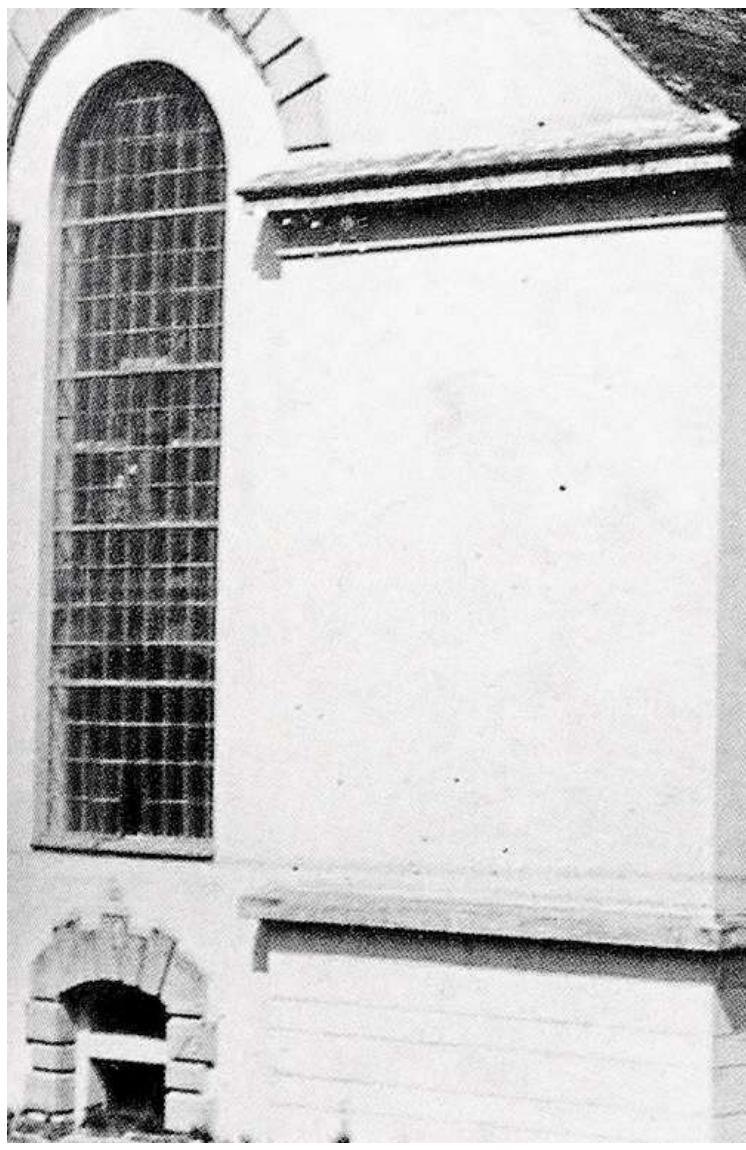

Zanechte vší naděje – III. oddělení, Valdice ve Valdicích, mučírna gestapa i komunistick

Obchod Růženy Vyskočilové v Praze pod Vyšehradem, kam chodíval Josef Toufar. Majitelka krámku pátá zleva.
FOTO ARCHIV AUTORA

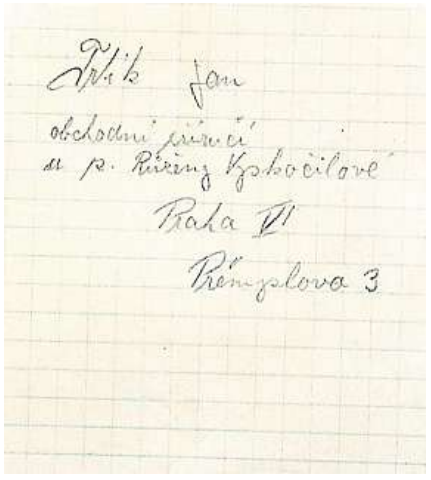

Adresa, kterou měl Josef Toufar při únosu u sebe v kapse
FOTO ABS

Pod dohledem waldem, který J.

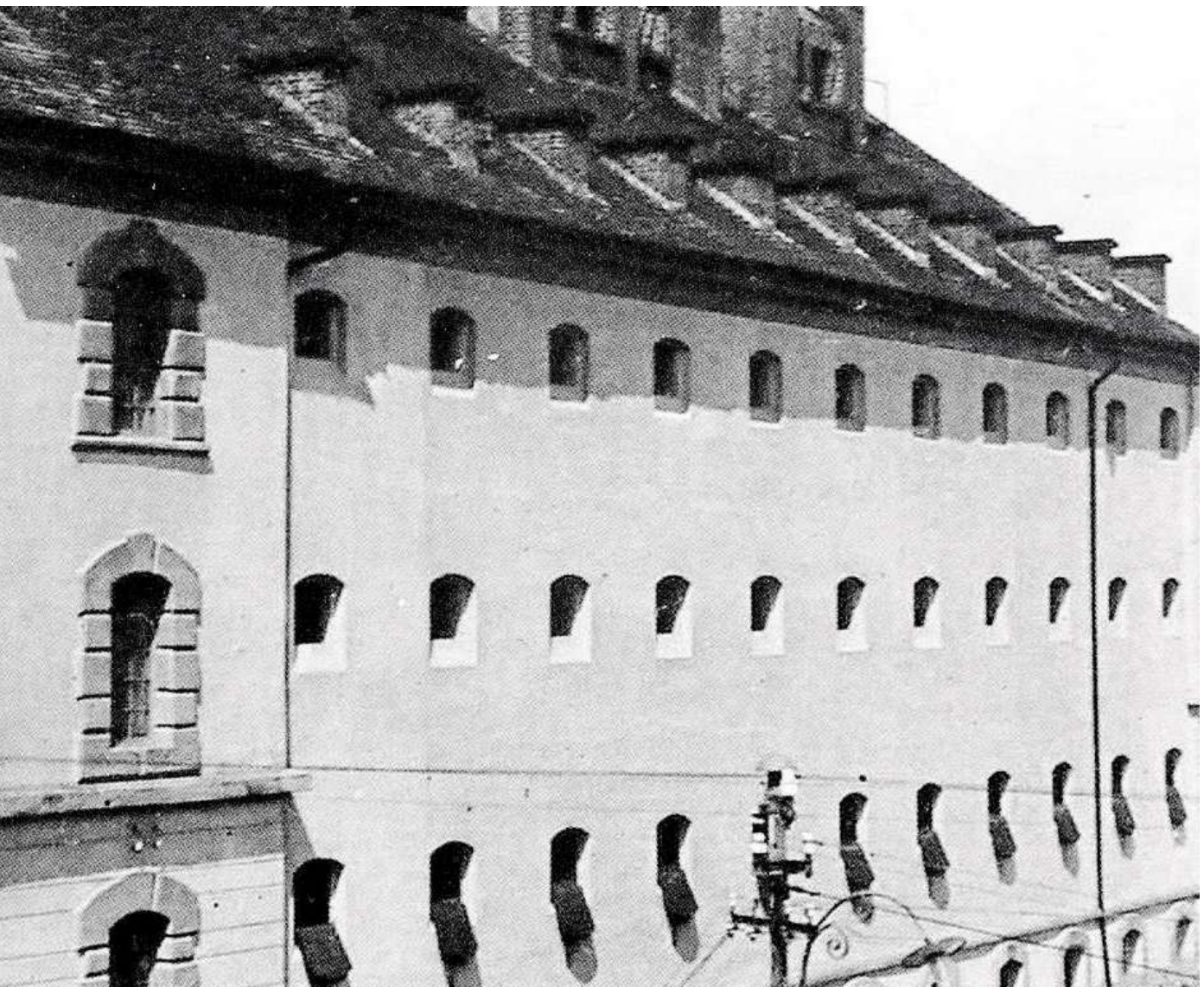

ké StB

FOTO ARCHIV R. JOHNA

soudruha... Korespondenční lístek opatřený známkou s Klementem Gott- Toufarovi poslali jeho žáci nedlouho před únosem. FOTO ABS

Bílá a černá. Želivský opat Vít Tajovský a Josef Toufar v přátelském rozhovoru během léta 1949. Za půl roku se „sejdou“ ve valdické mučírně. FOTO ARCHIV AUTORA

m 8016 h valdických

vání, psaný obyčejnou tužkou Toufarovou rukou. Byl to jeho způsob – když se z Číhoště, kde byl jen malý koloniální obchůdek, vypravil do Ledče nad Sázavou nebo někam do většího města, pořídil si seznam toho, co vše má zařídit.

Lístek zabavený při únosu:

Žiletky – balíček
Daneš – polička na rádio
sklenář – obrazy.

Druhým zabaveným papírovým „objektem“ z Toufarových kapes byla stvrzenka z poslané složenky hnědavé barvy z pošty v Leštině u Světlé z 16. ledna 1950, kdy posílal šestikilový balíček s jídlem (za 16 Kčs) do hradeckého semináře studentovi Jindřichu Vackovi, který P. Toufara naposledy navštívil o vánočních prázdninách 1949.

Vacek pocházel z Toufarova rodného kraje, a protože v útlém věku přišel o otce, Josef Toufar ho po dobu jeho studia finančně i hmotně podporoval: „Posílal mi často a pravidelně něco k jídlu, což bylo třeba za války velmi vítané, a podpořil mě značnou finanční částkou na školní potřeby a školné.“ V nedávném nálezu na číhošťské půdě se našla celá sbírka stvrzenek, svědčící nejen o Toufarově pořádkumilovnosti a pečlivosti, ale také o skryté a neúnavné podpoře potřebných – tu 284 Kčs poslaných Pracovně dětského azylu, tu 200 Kčs do hradeckého ústavu pro hluchoněmé nebo 40 Kčs do jezuitské koleje na Velehradě. Hodně peněz utrácel i za knihy a noty, poslané z nakladatelství Vyšehrad, ze Scholy cantorum, z Družstevní práce (jíž byl členem) nebo z Ruppova knihkupectví v Jindřišské ulici.

Smích, co zakláněl tělo

V zabavených osobních věcech se nachází také malý čtverečkovaný papírek, popsaný adresou: *Trtík Jan, obchodní příručí, u p. Růženy Vyskočilové, Praha VI., Přemyslova 3*. Proč ho měl Josef Toufar u sebe a ke komu odkazuje?

Odpověď je třeba hledat. Nejdříve přímo na adrese v Přemyslově 3. Svažitá ulice pod Vyšehradem, na jejímž konci stojí známý rohový kubistický činžák od architekta Josefa Chochola. Ve trojce, několikapatrovém činžovním domě se žlutou fasádou, však dnes žádná paní Vyskočilová nebydlí a ani žádný obchod tam není. V přízemí je probouraná pouze garáž. Když se ptám přes zvonek místních obyvatel, zda si tu v baráku pamatují paní Vyskočilovou, slyšitelně krčí rameny. Až teprve starší ženský hlas pronese: „Chvíli počkejte, jdu dolů.“

Ludmila Knotková, která tu žije od narození skoro sedmdesát let, si paní Vyskočilovou a její obchod dobře vybavuje a z chodníku mi ukazuje: „Tady napravo od vchodu, co je teď přízemní okno, byl vchod do krámu a vedle malá výloha. Ještě tu před ní stávala plynová lampa. Vyskočilovi byli milí lidé a měli mladého pomocníka v obchodě, toho si z dětství pamatuji. My tu žili jako na vesnici, pospolu, a v naší ulici byl tenhle jeden krám, kde se lidé scházeli a kupovali čerstvé potraviny. Ale pak komouši pana majitele zavřeli a paní Vyskočilová odešla.“

Alespoň malá stopa i potvrzení. Jenže kde pátrat dál? Pomohla náhoda. Po pohřbu básníka Zbyňka Hejdy se sedělo v jedné břevnovské hospodě nedaleko kláštera sv. Markéty. A tam v hovoru s Danou Němcovou a jejím synem Davidem jsme narazili na jejich dlouholetou přítelkyni Helenu Marjanovičovou, která znala Josefa Toufara a snad její rodiče měli kdysi v Praze obchod.

Pár dní poté proběhla v pražské kavárně Slavia schůzka, kam Helena Marjanovičová přinesla několik fotografií a objasnila mi taje onoho papírku s adresou: „Ano, to je adresa našeho obchodu. Původně jsme bydleli přímo za obchodem, ale to bylo malé, a v roce 1946 jsme se přestěhovali do nedalekého většího bytu v ulici Na Slupi. A právě tam u nás v podnájmu bydlel mladý příručí Jan Trtík z Číhoště. Byl to velice jemný a hodný kluk. Spřátelil se s celou naší rodinou a já, tehdy šestiletá holka, jsem pak po tři roky jezdila do Číhoště na letní či zimní prázdniny. Na podzim roku 1949 jsem dokonce v Číhošti chodila dva či tři měsíce do školy, než jsem se opět vrátila do Prahy.

A protože k Trtíkům pravidelně do rodiny docházel i P. Toufar, poznala jsem ho osobně. Byla jsem zalezlá na peci a poslouchala vyprávění. Pan farář Toufar se tak smál, až se celým tělem zavracel dozadu. Jeho smích byl nade vším. Když zavítal do Prahy, někdy přespával i u nás doma v ulici Na Slupi. Na sklonku roku 1949 jsme se dozvěděli o pohybujícím se křížku v číhošťském kostele. Maminka mě vzala a vyrazily jsme do Číhoště na návštěvu. Byl děsný mráz, bydlely jsme zase u Trtíků. V kostele nám pak pan farář Toufar tehdy ukazoval oltářní křížek, podivuhodně vychýlený. Pamatuji si ten nepochopitelný zkrut. Bylo to údivné, nebyl tam žádný kloub, který by zkrut umožnil, kříž jen trčel šikmo. Když jsme se pak s ním loučily ve dveřích do sakristie, pan farář říkal: ‚Vy už odjíždíte? Nejezděte ještě... mám obavy, co se bude dít.‘ Ta jeho náhlá úzkost mě bolela, protože jsem si ho z léta pamatovala jako člověka humoru a neustále veselého.“

Rýže, hrnec, poupata

A samotný Jan Trtík? Pětaosmdesátiletý vitální muž byl překvapen, když jsem mu při návštěvě v jeho domě na Vysočině ukazoval xerox oné adresy: „To je zvláštní, po tolika letech... Tohle ale není moje písmo, ani Toufarovo, ale bratra Václava. Matně si vzpomínám, že tu adresu dal pateru Toufarovi, když jel pan farář někdy na podzimu 1949 do Prahy. Tehdy se zastavil za mnou v obchodě u Vyskočilů, pohovořil s milými Vyskočilovými a šli jsme pak společně na Vyšehrad navštívit kanovníka Stříže.

U Vyskočilů jsem pracoval od září 1947 do června 1950, kdy obchod znárodnili. Tehdy, na konci února 1950, když jsem chodil z ulice Na Slupi do krámu v Přemyslově ulici, jsem nemohl vědět, že pár metrů ode mne, v Ústavu soudního lékařství, právě pitvají mrtvé, umlácené tělo Josefa Toufara. Ale proč tuto adresu měl pan farář u sebe při zatčení? Možná že si ji jen zapomenul v saku. Estébáky to ale nezajímalo, nikdy se mě na něj neptali.“

Z Toufarových kapes bachař vyndal také na půlky složenou stránku, na které byl rukou Toufarovy neteře Marie napsán nákupní seznam, který měl s sebou při své lednové cestě do Jihlavy. Květované šaty tam kupoval své neteři:

rýži,
hrnec asi 7 l až 8 l.
Kytka na šaty bledě modré nebo červené poupata. Do hlavy malé kytky bledě modré.
Uzenky 1 kg.

Dále se tam nacházel mírně pomačkaný korespondenční lístek poslaný z Prahy 10. února 1949 (s poštovní známkou s portrétem Klementa Gottwalda) a adresovaný na jméno *Ctěný pan Josef Toufar*. Odesílatelem byl řeznický učeň Karel Poláček, sirotek z Píště, kterého jako jeho učitel Toufar podporoval od svého zahrádeckého působení a který za ním do Číhoště jezdíval se svými kamarády a jako dárek vždy přivážel šišku salámu. Právě Poláčkovi také P. Toufar 11. ledna 1950 napsal jeden ze svých posledních dopisů, popisující tajemný pohyb křížku.

> Byla jsem zalezlá na peci a poslouchala vyprávění. Pan farář Toufar se tak smál, až se celým tělem zavracel dozadu. Jeho smích byl nade vším.
>
> **Helena Marjanovičová**

Teď před námi leží dochovaný korespondák, psaný neohrabanou učňovskou rukou a vyjadřující láskyplný vztah ke svému učiteli:

Milý pane Faláři!!! Přijměte srdečný pozdrav a stálou vzpomínku na Vás. Co se týče toho přijetí k Vám nemohu Vám ještě slíbyt, poněvadž tady jsou dešťové přeháňky. A také nechci, aby jste věděli, kdy přijedu, chci Vás zas překvapit. Jsem zdráv. Co Vy stále děláte? Tak z toho přijetí v sobotu nic nebude. A ostatní si to povíme ústně, až tam přijedu. Pozdravujte opětně všechny jež znáte a které známe jo. Ty známí. S pozdravem a nashledanou Karel a Milda Kolářů.

Leták Diecézní katolické Charity z Hradce Králové z prosince 1949, který měl P. Toufar ve chvíli únosu zasunutý v peněžence, nabízí *rodinný kalendář Svatováclavský* v ceně 35 Kčs a stolní za 40 Kčs a současně oznamuje zaslání jednoho exempláře Svatováclavského, jehož zaplacením *přispějete na podporu charitních ústavů a potřebných lidí*. A s přiloženou složenkou přejí *Vám i Vašim drahým požehnané a milostiplné svátky vánoční*.

Svatováclavský kalendář zůstal na číhošťské faře otevřený na lednové stránce, u soboty 28. ledna. Tehdy jako by se zadrhl místní čas. Právě ten den byl Josef Toufar unesen. A zvláštní shodou okolností byl v těch okamžicích na číhošťské faře se dvěma řeholnicemi boromejkami přítomen František Kolman, pracovník pražského ústředí Charity. Předtím si v otevřeném kostele prohlíželi za přítomnosti kostelníka Pártla oltářní křížek.

> Když jsem pak přešel z přízemí do suterénu, slyšel jsem z cely křik a naříkání a poznal jsem, že to naříká Toufar. Neměl jsem pochybnosti, že je bit.
>
> **František Eberhart**

V době, kdy nám kostelník vyprávěl o zázraku, dostavil se do kostela farář Toufar, který nám opět opakoval celý průběh událostí s křížem. Po vysvětlení pozval nás farář Toufar na faru na svačinu a při tom nám ještě vykládal dále o zázraku. (...) Při této příležitosti jsem se tázal Toufara, mají-li tam také farní charitu. Toufar mi odpověděl, že ne, ale že sociálně potřebné lidi tam mají. V důsledku toho jsem mu nabídl pomoc ošacovací akce Charity pro děti, jelikož pokud je mi známo, Číhošť během posledních dvou let nedostala žádný příděl.

Ještě před naším odchodem se dostavili na faru dva muži, kteří žádali, aby Toufar je doprovodil do kostela, aby jim ukázal a vysvětlil událost s křížem. Toufar s nimi odešel, a jelikož se dlouho nevracel, odešel se po něm podívat student, který byl na faře přítomen a kterého neznám, který se tam však pohyboval jako doma. Po chvíli se vrátil a řekl nám, že Toufar odejel se dvěma dotyčnými muži a vyslovil domněnku, že to byli orgánové státní bezpečnosti. V pondělí odpoledne jsem zajel ke generální představené boromejek v Praze III, které jsem řekl, že během naší přítomnosti v Číhošti byl pravděpodobně zatčen Toufar státní bezpečností a že je možné případné šetření vypůjčeného auta, ohledně naší přítomnosti u Toufara.

Dráty, kterými tahají a přivazují

„Šetření“ se konalo. Hned v pondělí večer 30. ledna, kdy příslušníci Státní bezpečnosti zatkli v Praze Františka Kolmana a odvezli ho do Valdic. Tam, kde byl Josef Toufar už druhý den číslem. Bez posledních osobních věcí. Jen s tím, co si nesl od dětství v sobě. Krajinu, zvířata, pár tváří, střelné modlitby, mariánské litanie a písničky. Ocitl se v šílené hře komunistických ideologů. To oni jím chtějí tahat za drátky jak s loutkou. A za dráty jak kus masa jej přivazují k lavici.

Děsivých osmadvacet dní v tom klaustrofobním prostoru mezi sklepní kobkou, celou, chodbami a výslechovou místností ve II. patře. Za střídání tmy a prudkého světla. Mlácení obuškem a polévání ledovou vodou. Přivazování a kopání. Facek a ran pěstí. Křiku a soudružsky žoviálního podstrkávání jimi nastylizovaných protokolů k podpisu. Ale copak může ta bezvládná ruka něco vůbec podepsat? Řičení bolestí se střídá se zasténáním a úpěnlivým voláním: „Nic jsem neudělal! Mařenko! Nemůžu... dost.... oroduj za nás... nemohu... nic jsem neudělal...“

Lev

Ředitel Mach na konci naší valdické návštěvy každého z nás obdarovává drobnými věcmi z vězeňských dílen. Já dostanu malého lva s vyceněnými zuby, vyřezaného z překližky a hnědožlutě okolorovaného, kterého stvořil některý z odsouzenců.

Když pak autem odjíždíme valdickou alejí směrem k Jičínu, postavím si ho na přední palubní desku. Lva z Valdic. Lva řvoucího do české krajiny.

Autor je redaktorem Českého rozhlasu – Vltava